

**ნარჩენების
მართვასთან
დაკავშირებული
პრობლემები
რეგიონებში**

2017

ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული პრობლემები რეგიონებში

ნარჩენების მართვა წარმოადგენს საქართველოს წინაშე მდგარ როგორც ეროვნული, ისე რეგიონული და ადგილობრივი მნიშვნელობის გამოწვევას.

შვედეთის მთავრობის ფინანსური უზრუნველყოფით, აღნიშნული მიმართულებით, ხორციელდება პროექტი – „დავასუფთავოთ საქართველო“ – არასამთავრობო ორგანიზაციების კონსორციუმის მიერ.

პროექტის ფარგლებში, კონსორციუმის წევრმა ორგანიზაციამ საქართველოს ბუნების მკვლევართა კავშირმა - „ორქისმა“ 2015-2017 წლებში ჩაატარა სამოცდარვა მუნიციპალური შეხვედრა, რომლებსაც ესწრებოდნენ მუნიციპალიტეტების ხელმძღვანელი თანამდებობის პირები, გამგეობებისა და საკრებულოების, საჯარო სამართლის იურიდიული პირების, არასამთავრობო ორგანიზაციების, შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებებისა და მედიის წარმომადგენლები.

შეხვედრის მიზანს წარმოადგენდა საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ნარჩენების მართვის სფეროში. სემინარებზე დეტალურად იქნა განხილული შემდეგი საკითხები: ნარჩენების მართვის საერთაშორისო გამოცდილება, ნარჩენების მართვის დაგეგმვა, გარემოს დაბინძურებასთან დაკავშირებული ეკოლოგიური პრობლემები და დაბინძურებული გარემოს აღდამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედება.

შეხვედრის დროს განსაკუთრებული ყურადღება მიექცა დამსწრე საზოგადოების მხრიდან დასმულ პრობლემებსა და აქტუალურ საკითხებს. პრობლემების ნაწილის მოგვარება ესაძლებელი გახდა პროექტის ფარგლებში, ხოლო ნაწილისა – ვერ მოხერხდა, რადგან გასცდა პროექტის ფარგლებს, თუმცა შეხვედრების მონაწილეებს მიეცათ რეკომენდაციები აღნიშნული საკითხების გადაწყვეტასთან დაკავშირებით.

ქვემოთ წარმოდგენილია ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული პრობლემები და აქტუალური საკითხები ცალკეული მუნიციპალიტეტების მიხედვით.

I კახეთის რეგიონი

1. საგარეჯოს მუნიციპალიტეტი

- ❖ ნარჩენების შეგროვებისათვის საჭირო რაოდენობის კონტეინერებისა და ტრანსპორტის აუცილებლობა;
- ❖ ნარჩენების ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული ფინანსური პრობლემები, არასაკმარისი ნაგავმზიდების რაოდენობა და ხარისხი;
- ❖ სერვისის მიწოდების პრობლემა სოფლების ნაწილისათვის, ნარჩენების შეგროვება/გატანა არ ხორციელდება;
- ❖ მოქმედი კანონმდებლობისა და ეროვნული ნარჩენების მართვის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შესახებ შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ საერთაშორისო დაფინანსების წყაროების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ნარჩენების დაყრასთან დაკავშირებით საკანონმდებლო მოთხოვნების აღსრულების აუცილებლობა;
- ❖ მოსახლეობისა და მას-მედიის ნარჩენების მართვის საკითხებში ჩართულობის უზრუნველყოფა ადგილობრივი თვითმართველობების მიერ და ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების ჩატარების აუცილებლობა.

2. გურჯაანის მუნიციპალიტეტი

- ❖ დასუფთავების სერვისის ხელმისაწვდომობის პრობლემა მუნიციპალიტეტის ყველა მოსახლისათვის;
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვების სისტემის გაუმჯობესების აუცილებლობა – მრავალსართულიან საცხოვრებელ კორპუსებში ნარჩენების ბუნკერების არსებობა;

- ❖ უკონტროლოდ (არალეგალური) ნაგავსაყრელების არსებობა სოფლად და სასურსათო ბაზრის მიმდებარე ტერიტორიაზე. უკონტროლოდ განთავსებული/დაყრილი ნარჩენების არსებობა;
- ❖ ნარჩენების სეპარაციისა და შემცირების (კომპოსტირება) დანერგვის აუცილებლობა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა არსებული ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმოების შესახებ;
- ❖ ადგილობრივი მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების ჩატარებების აუცილებლობა ყველა ასაკობრივი ჯგუფისათვის, განსაკუთრებით სკოლებში;
- ❖ მწირი თანხები ნარჩენების მართვის მდგრადი სისტემის ჩამოსაყალიბებლად;
- ❖ ნარჩენებზე მუნიციპალური გადასახადის ამოღების პრობლემა;
- ❖ კონტეინერებისა და ნაგავმზიდების არსაკმარისი დონე და ხარისხი: სუნის გავრცელების პრობლემა ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების დროს;
- ❖ მოსახლეობის არსაკმარისი ინფორმირებულობა და ჩართულობა ნარჩენების მართვის საკითხების დაგეგმვაში.

3. სიღნაღის მუნიციპალიტეტი

- ❖ ნაგავსაყრელების აშენების შესაძლებლობა მუნიციპალურ დონეზე;
- ❖ ნარჩენების მართვის არსებული კანომდებლობის შესაბამისობაში მოყვანისა და ნარჩენების მართვის ჩარჩო კანონის მიღების აუცილებლობა;
- ❖ მოსახლეობის ფართო მასების ცნობიერების ამაღლების აუცილებლობა;

- ❖ არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და მოსახლეობის ინფორმირებულობა და ჩართულობა ნარჩენების მართვის ჩარჩო კანონის განხილვაში.

4. თელავის მუნიციპალიტეტი

- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გადამამუშავებელი თანამედროვე ტექნოლოგიების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა, გადამამუშავების დანერგვის შესაძლებლობა საქართველოში;
- ❖ სამშენებლო და საყოფაცხოვრებო ნარჩენებით გარემოს დაბინძურების პრობლემა;
- ❖ კანონდღრსრულებასთან – ჯარიმების დარიცხვა და ამოღება – დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ სტრატეგიული დოკუმენტების და კანონმდებლობის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ აუცილებელია ეფექტიანი სეპარაციის სისტემის დანერგვა.
- ❖ მოსახლეობის ფართო მასებისათვის ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების ჩატარების აუცილებლობა.

5. თვითმართველი ქალაქი თელავი

- ❖ სამშენებლო ნარჩენების მართვის პრობლემა;
- ❖ სტიქიური ნაგავსაყრელების არსებობა მუნიციპალიტეტში;
- ❖ სტრატეგიული დოკუმენტების და კანონმდებლობის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ დაგეგმილი რეგიონული მუნიციპალური ნაგავსაყრელის მშენებლობასთან დაკავშირებული საკითხები;

- ❖ ნარჩენების დაყრასთან დაკავშირებით (ჯარიმების) აღსრულების აუცილებლობა;
- ❖ მოსახლეობის ფართო მასებისათვის ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების ჩატარების აუცილებლობა.

6. ყვარელის მუნიციპალიტეტი

- ❖ ღვინის ქარხნების ორგანული ნარჩენის მართვის შესაბამისი კანონმდებლობის მიღებისა და აღსრულების აუცილებლობა;
- ❖ ინერტული ნარჩენების განთავსების პრობლემა მუნიციპალიტეტში;
- ❖ ნარჩენების მართვის არსებული კანონმდებლობის აღსრულებასთან დაკავშირებული პრობლემები: მაგალითად, სანქციების აღსრულება გარემოს ნარჩენებით დაბინძურებაზე;
- ❖ წყაროზე ნარჩენების სეპარაციის დანერგვა;
- ❖ მუნიციპალიტეტის აღჭურვა შესაბამისი რაოდენობის კონტეინერებითა და ნაგავმზიდებით.
- ❖ მოსახლეობის ფართო მასების ცნობიერების ამაღლების აუცილებლობა;
- ❖ არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და მოსახლეობის ინფორმირებულობა და ჩართულობა მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის განხილვაში.

7. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი

- ❖ სოფლებში გარემოს დაბინძურების პრობლემა ნარჩენებით;
- ❖ დამატებითი კონტეინერებისა და ნაგავმზიდების საჭიროება;

- ❖ დასუფთავების სერვისის ტარიფის დაანგარიშების მეთოდოლოგიის საჭიროება;
- ❖ მუნიციპალიტეტში ნარჩენების წყაროსთან სეპარაციის დაწყების აუცილებლობა და გადამამუშავებელის საწარმოების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ მუნიციპალიტეტში საკანალიზაციო გამწმენდი ნაგებობის არ არსებობა და მასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ ნარჩენების მართვის სექტორში საზოგადოების არასაკმარისი ჩართულობა და ინფორმირებულობა.

8. ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტი

- ❖ ნარჩენების შეგროვებისათვის საჭირო რაოდენობის კონტეინერებისა და ტრანსპორტის აუცილებლობა;
- ❖ ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული ფინანსური პრობლემები;
- ❖ სერვისის არასათანადო დონე-სოფლების დიდ ნაწილში ნარჩენების შეგროვება/გატანა არ ხორციელდება;
- ❖ მოქმედი კანომდებლობისა და სტრატეგიული დოკუმენტების (მათ შორის კახეთის რეგიონის რეგიონული განვითარების სტრატეგიის დოკუმენტი) შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ საერთაშორისო დაფინანსების წყაროების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ნარჩენების დაყრასთან დაკავშირებით საკანონმდებლო მოთხოვნების (ჯარიმების) აღსრულების აუცილებლობა;
- ❖ მოსახლეობისა და მას-მედიის ჩართულობისა და ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების ჩატარების აუცილებლობა.

9. ახმეტის მუნიციპალიტეტი

- ❖ თუშეთში ნარჩენების მართვის სისტემის დანერგვის აუცილებლობა;
- ❖ ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების მართვის პრობლემა; მაგალითად, ღვინის ქარხნის ნარჩენები.
- ❖ სოფლებში სპონტანური ნაგავსაყრელების არსებობა;
- ❖ ნარჩენების მართვის არსებული სისტემის ნაკლოვანებები: კერძო სექტორის ჩართულობასთან დაკავშირებული პრობლემები და ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ნარჩენების წყაროსთან სეპარაციის დაწყების აუცილებლობა და შესაბამისი ხარჯ-სარგებლის განსაზღვრა;
- ❖ ნარჩენების მართვის საკითხებში მოსახლეობის ფართო მასების ცნობიერების ამაღლების აუცილებლობა;
- ❖ მოსახლეობის ინფორმირებულობა და არასამთავრობო ორგანიზაციების ჩართულობა უზრუნველყოფა ნარჩენების მართვის მუნიციპალური 5 წლიანი გეგმის განხილვასა და მიღებაში.

II. შიდა ქართლის რეგიონი

1. ქარელის მუნიციპალიტეტი

- ❖ ნარჩენების მართვის სისტემის გაუმართაობა - მოსახლეობა არ არის უზრუნველყოფილია შესაბამისი რაოდენობის კონტეინერებითა და დასუფთავების სერვისით;
- ❖ სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვებასთან დაკავშირებული ფინანსური პრობლემები, ნაგავმზიდების არსაკმარისი რაოდენობა;
- ❖ ნარჩენების სეპარაციის აუცილებლობა და ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმოების შესახებ;

- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა დონორი ორგანიზაციების შესახებ, რომლებიც ნარჩენების მართვის სფეროში მოღვაწეობენ;
- ❖ სანქციებთან დაკავშირებით (ჯარიმები) კანონალსრულების პრობლემები;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა მოქმედი მუნიციპალური ნარჩენების ნაგავსაყრელების მართვის შესახებ (გორისა და ხაშურის არსებული ნაგავსაყრელები);
- ❖ საყოფაცხოვრებო სახიფათო ნარჩენების მართვის პრობლემა
- ❖ მოსახლეობის ფართო მასების ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების ჩატარების აუცილებლობა,;
- ❖ ნარჩენების მართვის საკითხებზე საინფორმაციო მასალის (ლიფლეტები, ბუკლეტები, ბანერები) მოსახლეობისათვის, სკოლებისათვის მიწოდება

2. კასპის მუნიციპალიტეტი

- ❖ სტიქიური ნაგავსაყრელების არსებობა მუნიციპალიტეტში;
- ❖ სამშენებლო ნარჩენების მართვის პრობლემა;
- ❖ საქონლის ნაკელით გარემოს დაბინძურების პრობლემა;
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული პრობლემები: სერვისი, ფინანსური რესურსების სიმწირე;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ახალი თანამედროვე ტექნოლოგიებისა და ინვესტიციების მოზიდვის შესაძლებლობების შესახებ;
- ❖ ნარჩენების მართვის სფეროში ინფორმაციის მიმოცვლის გაუმჯობესების აუცილებლობა ადგილობრივ და ცენტრალურ უწყებებს შორის;

- ❖ ნარჩენების მართვის საკითხებზე საზოგადოების ცნობიერების დონის გაუმჯობესების აუცილებლობა
- ❖ გარემოს ნარჩენებით დაბინძურების შემთხვევაში ჯარიმებთან დაკავშირებით კანონდღსრულების პრობლემები

3. გორის მუნიციპალიტეტი

- ❖ გორის მუნიციპალიტეტში არსებული მუნიციპალური ნაგესაყრელის დაბურვის სავარაუდო დრო;
- ❖ ნყაროზე ნარჩენების სეპარაციის დაწყების აუცილებლობა;
- ❖ კონტეინერების არასაკმარისი რაოდენობა, სოფლის მოსახლეობისათვის დასუფთავების სერვისის მიწოდების პრობლემა;
- ❖ ნარჩენების მართვის სფეროში დონორი ორგანიზაციების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა. არასამთავრობო ორგანიზაციები;
- ❖ მოსახლეობის ფართო მასების ცნობიერების ამაღლების აუცილებლობა;
- ❖ სკოლის მოსწავლეებისათვის თემატური გაკვეთილების ჩატარების აუცილებლობა;
- ❖ ნარჩენების მართვის დაგეგმარებაში მუნიციპალურ დონეზე მოსახლეობის ინფორმირებულობისა და ჩართულობის აუცილებლობა

4. ხაშურის მუნიციპალიტეტი

- ❖ ხაშურის მუნიციპალიტეტში საყოფაცხოვრებო ნარჩენებით გარემოს დაბინძურების პრობლემა დაკავშირებული ცენტრალურ საგზაო მაგისტრალთან;

- ❖ ქვეყანაში ნარჩენების გადამამუშავებელი ტექნოლოგიების დანერგვის შესაძლებლობა;
- ❖ ინსინერაციის შესაძლებლობები და კერძო სექტორის ჩართულობასთან დაკავშირებული პრობლემები ნარჩენების მართვის საკითხებში;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების ინტეგრირებული მართვის საკითხებზე;
- ❖ მუნიციპალიტეტში ნარჩენების წყაროსთან სეპარაციის დაწყების აუცილებლობა და შესაბამისი ხარჯ-სარგებლის განსაზღვრა;
- ❖ ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირებისათვის კონტეინერებისა და ნაგავმზიდის შეძენის აუცილებლობა;
- ❖ საზოგადოების არასაკმარისი ცნობიერების დონე და ჩართულობა ნარჩენების მართვის სექტორში.

III. ძველი ქართლის რეგიონი

1. თვითმართვლი ქალაქი რუსთავი

- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმოების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ საქართველოში მუნიციპალური ნარჩენების გადამამუშავებელი თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის შესაძლებლობა;
- ❖ ნარჩენების წყაროზე სეპარაციის სიტემის დანერგვის აუცილებლობა, აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებული ფინანსური საკითხები;
- ❖ ნარჩენების დაყრასთან დაკავშირებით არსებული საკანონმდებლო სანქციების (ჯარიმების) აღსრულების აუცილებლობა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა დონორი ორგანიზაციების შესახებ;

- ❖ ნარჩენების მართვის და არსებული პრობლემების საკითხებზე მოსახლეობის ფართო მასებისათვის საინფორმაციო მასალის მაგალითად, კლიპების, სტატიების, საინფორმაციო ბროშურების მიწოდების აუცილებლობა.

2. ბოლნისის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალური ნარჩენების სეპარაციის სისტემის არ არსებობა (ნარჩენების წყაროზე სეპარაციისასთან დაკავშირებით ფინანსური პრობლემა);
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების მართვის სფეროში საკანონმდებლო ცვლილებებისა და ეროვნული სტრატეგიული დოკუმენტების პრიორიტეტებისა და დაგეგმილი ღონისძიებების შესახებ;
- ❖ ბოლნისში წყლის დაბინძურების პრობლემა საწარმოო ნარჩენებით;
- ❖ მოსახლეობის ფართო მასების ცნობიერების არასაკმარისი დონე ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებულ საკითხებში;
- ❖ ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებაზე კანონმდებლობით განსაზღვრულ ქმედებების (ჯარიმები) კანონალსრულების პრობლემა.
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით მოსახლეობის ინფორმირებულობისა და ცნობიერების არსაკმარისი დონე.

3. მარნეულის მუნიციპალიტეტი

- ❖ პრობლემას წარმოადგენს მუნიციპალური საყოფაცხოვრებო ნარჩენების სერვისის გადასახადის გადახდა მოსახლეობის მხრიდან-სოფლებში პრაქტიკულად გადასახადი არ არის დაწესებული;

- ❖ ნარჩენების მართვის სექტორში საზოგადოების არასაკმარისი ჩართულობა, ინფორმირებულობა და საზოგადოების ცნობიერების არასათანადო დონე;
- ❖ გარემოს საყოფაცხოვრებო და ინერტული/სამშენებლო ნარჩენებით დაბინძურების შემთხვევაში კანონმდებლობით განსაზღვრულ ჯარიმების პრაქტიკული განხორციელება-არ ხდება კანონალსრულება;
- ❖ მუნიციპალიტეტში არსებულ კომპოსტირების სანარმოს ეფექტური მუშაობის პრობლემა;
- ❖ მოქმედი მუნიციპალური ნაგავსაყრელის მართვისა და მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ მუნიციპალიტეტში ნარჩენების სეპარაციის სიტემის არქონასთან დაკავშირებული პრობლემები-გარემოს დაბინძურება პლასტმასის ბოთლებითა და სათბურებში გამოყენებული ცელოფნებით;
- ❖ ადგილებზე/ ფერმერების მიერ კომპოსტირების დანერგვის საჭიროება;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების მართვის სერვისის მიმწოდებლების რეგისტრაციასთან დაკავშირებული საკანონმდებლო მოთხოვნების შესახებ.

4. დმანისის მუნიციპალიტეტი

- ❖ არ ხორციელდება მუნიციპალიტეტში წარმოქმნილი მუნიციპალური ნარჩენების სეპარაცია წყაროზე;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა რეგიონში არსებული მუნიციპალური ნაგავსაყრელის მდგომარეობისა და დაგეგმილი ახალი, რეგიონული ნაგავსაყრელის მშენებლობის შესახებ;
- ❖ მოსახლეობის ცნობიერების დაბალი დონე ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებულ საკითხებში;

- ❖ სოფლებში ფერმერების მიერ კოპოსტირების პრაქტიკის დანერგვის საჭიროება;

5. გარდაბნის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მოქმედი ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმოების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელის მშენებლობასთან დაკავშირებით ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ მუნიციპალურ ნაგავსაყრელებზე ბიოდეგრადირებადი ნარჩენებისა და ცხოველური ნარჩენების არსებობასთან დაკავშირებული პრობლემები
- ❖ სოფლებში სტიქიური ნაგავსაყრელების არსებობა;
- ❖ ნარჩენების გატანასთან დაკავშირებული სერვისის არასათანადო დონე-მუნიციპალიტეტის ზოგიერთი სოფლებიდან არ ხორციელდება საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გატანა;
- ❖ სტრატეგიული დოკუმენტების და კანონმდებლობის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ საერთაშორისო დაფინანსების წყაროების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ნარჩენების დაყრასთან დაკავშირებით (ჯარიმების) აღსრულების აუცილებლობა;
- ❖ მოსახლეობის ფართო მასებისათვის ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების ჩატარების აუცილებლობა

6. თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტი

- ❖ არ ხდება მუნიციპალიტეტის ზოგი სოფლიდან მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვება და გამოტანა;

- ❖ პრობლემები მოსახლეობის მიერ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების არაკონტროლირებად დაყრასთან დაკავშირებით-(ჯარიმების) აღსრულების აუცილებლობა;
- ❖ ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების დაგეგმვისა და განხორციელების აუცილებლობა მოსახლეობაში;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ახალ, დაგეგმილ რეგიონული ნაგავსაყრელზე ნარჩენების გადამუშავების შესახებ (დაგეგმილია თუ არა სეპარირება, კომპოსტირება?);
- ❖ ინფორმაციისა ნაკლებობა ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავების პროცესის შესახებ-მუნიციპალიტეტს არ ქონდა დრო და ინფორმაცია დოკუმენტის განხილვისა და კომენტარისათვის.
- ❖ ტრინინგების ჩატარების აუცილებლობა სკოლის მოსწავლეებისათვის და მუნიციპალიტეტის მოსახლეობისათვის ნარჩენების მართვის საკითხებზე;

7. ნალკის მუნიციპალიტეტი

- ❖ დაფინანსების სიმწირე, მუნიციპალიტეტში ნარჩენების შესაგროვებელი ტრანსპორტის (ნაგავმზიდების) მოძველებული ავტოპარკი;
- ❖ სოფლების ნაწილში მისასვლელი გზების სავალალო მდგომარეობის გამო სერვისის მიწოდების პრობლემა;
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების უკონტროლოდ განთავსებასა და დაყრაზე კანონმდებლობით გათვალისწინებული სანქციების აღსრულების პრობლემა;
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების კონტეინერების სიმცირე და სოფლებიდან ნარჩენების გამოტანის პრობლემა.
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ახალი რეგიონული მუნიციპალური ნაგავსაყრელის მშენებლობის ვადების შესახებ;

- ❖ მუნიციპალიტეტში ნარჩენების სეპარაციის სიტემის არქონასთან დაკავშირებული პრობლემები-გარემოს დაბინძურება პლასტმასის ბოთლებით, პამპერსებით;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების გადამამუშავებელი მოქმედი საწარმოების შესახებ
- ❖ მანანალა ძაღლების პრობლემა: იკვებებიან ნარჩენებით და წარმოადგენენ ინფექციების პოტენციურ გამავრცელებლებს.
- ❖ არაკონტროლირებადი ნაგავსაყრელების არსებობა მუნიციპალიტეტში
- ❖ არასამთავრობო ორგანიზაციები:
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების საკითხებზე მოსახლეობისათვის საინფორმაციო მასალის მიწოდების აუცილებლობა;
- ❖ მოსახლეობისა ინფორმირებულობისა და ცნობიერების არსაკმარისი დონე.

IV მცხეთა-მთიანეთის რეგიონი

1. დუშეთის მუნიციპალიტეტი

- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა საყოფაცხოვრებო ნარჩენებთან დაკავშირებული საერთაშორისო ვალდებულებებისა და საკანონმდებლო ჩარჩოს შესახებ შესახებ მუნიციპალიტეტისა დონეზე;
- ❖ მუნიციპალური ნარჩენების გადამამუშავებელი თანამედროვე ტექნოლოგიები და მათი დანერგვის შესაძლებლობა საქართველოში;
- ❖ ქვეყანაში, მუნიციპალური ნარჩენების სექტორში მიმდინარე და დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;

- ❖ წყაროზე ნარჩენების სეპარაციის პრობლემა და აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებული საკანონმდებლო და ფინანსური საკითხები (ნაგავმზიდებისა და კონტეინერების არასაკმარისი რაოდენობა);
- ❖ მუნიციპალიტეტში არაკონტროლირებადი/სტიქიური ნაგვსაყრელების არსებობა;
- ❖ ნარჩენებით დანაგვიანებასთან დაკავშირებით არსებული საკანონმდებლო სანქციების (ჯარიმების) აღსრულების აუცილებლობა;
- ❖ მოსახლეობის ცნობიერების არასაკმარისი დონე ნარჩენების მართვის და არსებული პრობლემების საკითხებზე;
- ❖ მოსახლეობის ფართო მასებისათვის საინფორმაციო მასალის მომზადებისა და გავრცელების აუცილებლობა

2. თიანეთის მუნიციპალიტეტი

- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გადამამუშავებელი /რეციკირების საწარმოების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ მოქმედი კანონმდებლობისა და სტრატეგიული დოკუმენტების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ნარჩენების მართვის სფეროს დონორების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ მუნიციპალიტეტის სოფლებიდან ნარჩენების გამოტანის პრობლემა;
- ❖ სეზონზე (რეკრიაციულ ზონაში) ნარჩენების რაოდენობის მკვეთრი ზრდა და დანაგვიანების პრობლემები (კონტეინერების არასაკმარისი რაოდენობა);
- ❖ სამშენებლო და საყოფაცხოვრებო ნარჩენების სტიქიური ნაგვსაყრელების არსებობა.

- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით მოსახლეობისა და დამსვენებლების ინფორმირებულობისა და ცნობიერების არსაკმარისი დონე.

3. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტი

- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვებას და გატანაზე სერვისის გადასახადების ამოღების პრობლემა;
- ❖ ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანების პრობლემა განსაკუთრებით ტურისტულ სეზონზე;
- ❖ ტრანზიტით გამვლელი მძროლების მიერ ნარჩენების დაყრის პრობლემა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა საერთაშორისო გამოცდილების შესახებ ნარჩენების მართვის საკითხებში;
- ❖ ჯარიმების კანონალსრულების
- ❖ რეციკლირების მოქმედი საწარმოების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა.
- ❖ ნარჩენების წყაროზე სეპარაციის სიტემის დანერგვის აუცილებლობა
- ❖ მოსახლეობისა და ტურისტების ინფორმირებულობისა და ცნობიერების არასაკმარისი დონე.

4. მცხეთის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტში დასუფთავების მოსაკრებელის ამოღების პრობლემა;
- ❖ გარემოს ნარჩენებით დაბინძურებაზე კანონალსრულების პრობლემა;
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების უკონტროლოდ განთავსების პრობლემები სოფლებში;

- ❖ მუნიციპალიტეტში ჩამდინარე/საკანალიზაციო გამწმენდი ნაგებობის არ არსებობა და შესაბამისად მდინარე მტკვარისა და მდინარე არაგვის დაბინძურების პრობლემა;
- ❖ არასათანადო აღჭურვა ყველა მოსახლისათვის დასუფთავების სერვისის მიწოდების პრობლემა.
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების საკითხებზე მოსახლეობისათვის ცნობიერების არსაკმარისი დონე.

5. თვითმართველი ქ. მცხეთა

- ❖ სახიფათო საოჯახო (მათ შორის სამედიცინო) ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით არსებული პრობლემები;
- ❖ მუნიციპალიტეტის არსაკმარისი ადამიანური და ტექნიკური რესურსები-შესაძლებლობის გაძლიერების აუცილებლობა მუნიციპალური ნარჩენების მართვის 5 წლიანი გეგმის შემუშავებაზე;
- ❖ ადგილობრივი მოსახლეობის ცნობიერების არასაკმარისი დონე ნარჩენების მართვის საკითხებზე;
- ❖ გარემოს ნარჩენებით დანაგვიანების პრობლემა-კანონალსრულების პრობლემა სანქციებთან დაკავშირებით;
- ❖ არასაკმარისი ნაგავშიდი მანქანებისა და კონტეინერების რაოდენობა და ხარისხი.
- ❖ კომუნიკაცია და ჩართულობა ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავებაში;
- ❖ ბიოლოგიური ნარჩენის (ნაკელის) ალტერნატიულ ენერგორესურსად გამოყენების ხელშეწყობის აუცილებლობა.

V სამცხე-ჯავახეთის რეგიონი

1. ახალციხის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლების მოსახლეობის მიერ თვითნებურად მოწყობილი ნაგავსაყრელებისა და სოფლებიდან ნარჩენების გამოტანის პრობლემა;
- ❖ 2. მუნიციპალიტეტის გეოგრაფიული მდებარეობიდან გამომდინარე არსებული გზების ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ 3. ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის სერვისთან დაკავშირებით იურიდიულ პირებთან ხელშეკრულებების დადებასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ 4. გადასახადების ამოღების პრობლემა, როგორც იურიდიული, ისე ფიზიკური პირებისგან;
- ❖ 5. გარემოს დაბინძურებისათვის სანქციებთან დაკავშირებით კანონალსრულების პრობლემები;
- ❖ მუნიციპალიტეტში მოსახლეობის ცნობიერების არასაკმარისი დონე ნარჩენების მართვის საკითხებზე.

2. თვითმართველი ქ. ახალციხე

- ❖ მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლების მოსახლეობის მიერ თვითნებურად მოწყობილი ნაგავსაყრელებისა და სოფლებიდან ნარჩენების გამოტანის პრობლემა;
- ❖ 2. მუნიციპალიტეტის გეოგრაფიული მდებარეობიდან გამომდინარე არსებული გზების ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ 3. ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის სერვისთან დაკავშირებით იურიდიულ პირებთან ხელშეკრულებების დადებასთან დაკავშირებული პრობლემები;

- ❖ 4. გადასახადების ამოღების პრობლემა, როგორც იურიდიული, ისე ფიზიკური პირებისგან;
- ❖ 5. გარემოს დაბინძურებისათვის სანქციებთან დაკავშირებით კანონალსრულების პრობლემები;
- ❖ მუნიციპალიტეტში მოსახლეობის ცნობიერების არასაკმარისი დონე ნარჩენების მართვის საკითხებზე.

3. ასპინძის მუნიციპალიტეტი

- ❖ სოფლებში საყოფაცხოვრებო ნარჩენების უკონტროლოდ განთავსების პრობლემა;
- ❖ მოსახლეობის ცნობიერების არასაკმარისი დონე ნარჩენების მართვის საკითხებში;
- ❖ მუნიციპალიტეტში დასუფთავების მოსაკრებელის ამოღების პრობლემა;
- ❖ ნარჩენების სეპარაციის დაწყების აუცილებლობა;
- ❖ არასაკმარისი კონტეინერებისა და ნაგავმზიდების რაოდენობა.
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების საკითხებზე მოსახლეობის ყველა ფენაში ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების ჩატარების აუცილებლობა.

4. ნინოწმინდა მუნიციპალიტეტი

- ❖ სეპარაციის დანერგვის აუცილებლობა მუნიციპალიტეტში;
- ❖ ნარჩენების გადამუშავების შესაძლებლობების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ PPP (Public- Private-Partnership) დანერგვის შესაძლებლობა მუნიციპალიტეტში;

- ❖ ნარჩენების მართვის საკითხებში მოსახლეობის ცნობიერების არასაკმარისი დონე;
- ❖ არსაკმარისი ადამიანური რესურსები/გამოცდილების სიმწირე მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავებაში;
- ❖ ნარჩენებით გარემოს დაბინძურების პრობლემები (კანონალსრულება ნარჩენების დაყრაზე).
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების საკითხებზე მოსახლეობისათვის ცნობიერების არსაკმარისი დონე.

5. ადიგენი მუნიციპალიტეტი

- ❖ ადიგენის მუნიციპალიტეტში მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავებასთან დაკავშირებით ტექნიკური დახმარების საჭიროება;
- ❖ ნარჩენების წყაროსთან სეპარაციის დაწყების აუცილებლობა და შესაბამისი ხარჯ-სარგებლის განსაზღვრა;
- ❖ ნარჩენების მართვის სფეროში საგანმანათლებლო/ცნობიერების ამაღლების მიზნით პროექტების დაფინანსების შესაძლებლობები, დონორები;
- ❖ ნარჩენების გადამამუშაველი საწარმოების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა
- ❖ ნარჩენების მართვის სექტორში საზოგადოების არასაკმარისი ჩართულობა და ინფორმირებულობა.

6. ბორჯომის მუნიციპალიტეტი

- ❖ გარემოს დაბინძურება მოსახლეობის მიერ ნარჩენებით (მსხვილფეხა პირუტყვის მიერ ქუჩებში გადაადგილების გამო), ნარჩენების მართვის საკითხებში მოსახლეობის ცნობიერების არასაკმარისი დონე;

- ❖ ნარჩენების წყაროსთან სეპარაციის სისტემის დანერგვის აუცილებლობა და შესაბამისი ხარჯ-სარგებლის განსაზღვრა;
- ❖ სამშენებლო ნარჩენების მართვის/განთავსების პრობლემა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნაგავსაყრელებისა და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის აშენებისათვის საკანონმდებლო მოთხოვნების შესახებ (ტექნიკური რეგლამენტი);
- ❖ ნარჩენების მართვის მუნიციპალური გეგმის შემუშავებისათვის ტექნიკური დახმარების აუცილებლობა;
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების უკონტროლოდ განთავსების პრობლემები სოფლად;
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებაზე ს კანონალსრულების პრობლემა.
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებაზე სანქციების შესახებ მოსახლეობის ინფორმირებულობის არსაკმარისი დონე.

7. ახალქალაქის მუნიციპალიტეტი

- ❖ ნარჩენების მართვის სფეროს მწირი დაფინანსება და ინფორმაციის ნაკლებობა დაფინანსების პოტენციური წყაროების შესახებ;
- ❖ მუნიციპალიტეტის დონეზე დასუფთავების გადასახადის/ტარიფის გაანგარიშებისა და ბიუჯეტის დაგეგმვის პრობლემა;
- ❖ ნარჩენების შესაგროვებელი ტრანსპორტის (ნაგავმზიდების) მოძველებული ავტოპარკი;
- ❖ მუნიციპალიტეტში საყოფაცხოვრებო ნარჩენების უკონტროლოდ განთავსებისა და მანანნალა ძაღლების პრობლემა;

- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა საქართველოში ნარჩენების მართვის სექტორში არსებული მდგომარეობის, მოქმედი კანონმდებლობისა და ცენტრალური ბიუჯეტიდან მიზნობრივად ნარჩენების მართვის სრული დაფინანსების შესაძლებლობის შესახებ;
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების საკითხებზე საინფორმაციო მასალის ნაკლებობა და მოსახლეობის ცნობიერების არსაკმარისი დონე.

V იმპერატივის რაბიონი

1. ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერია

- ❖ სერვისის მოსაკრებელის ამოღებასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ ნარჩენების გადამუშავების თანამედროვე ტექნოლოგიების (მაგალითად, ბიორეაქტორი, მექანიკურ ბიოლოგიურ გადამუშავება (MBT) და საქართველოში დანერგვის პოტენციალის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა სახიფათო საყოფაცხოვრებო ნარჩენების უსაფრთხოდ მართვის შესაძლებლობების შესახებ, ნარჩენების ხელახალი გამოყენების შესახებ (მაგალითად, პლასტმასის ჭურჭლის გამოყენება საყოფაცხოვრებო მიზნებით წყლის, სასმელის შესანახად);
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა გადამამუშავებელი მოქმედი საწარმოების შესახებ;
- ❖ საინფორმაციო მასალის ნაკლებობა ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებაზე სანქციების შესახებ;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა სამედიცინო ნარჩენების მართვის არსებული სისტემისა და საერთაშორისო გამოცდილების შესახებ.

- ❖ ადგილობრივი საინფორმაციო საშუალებებით ნარჩენების მართვის საკითხების ხშირად გაშუქების აუცილებლობა;
- ❖ ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობის გაზრდა ნარჩენების მართვის საკითხების განილვასა და პრობლემების მოგვარებაში;
- ❖ საინფორმაციო კამპანიებია და დასუთავების აქციების პერიოდულად ჩატარების აუცილებლობა;

2. წყალტუბოს მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტის სოფლებში სერვისის მიწოდების პრობლემა, ნაგავმზიდი მანქანების და კონტეინერების არასაკმარისი რაოდენობა;
- ❖ მუნიციპალიტეტში პროექტების მართვის (საპროექტო წინადადების მომზადება, მინიტორინგი და ა.შ.) კვალიფიკაციის კადრების ნაკლებობა;
- ❖ ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებაზე ჯარიმების გადახდა- კანონალსრულებასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ სეპარაციის სიტემის დანერგვის აუცილებლობა,
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა მთავრობის მიერ დაგეგმილი ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შესახებ;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების მართვის კოდექსით განსაზღვრული გარემოსდაცვითი მართველის ფუნქციების შესახებ.
- ❖ მოსახლეობის ცნობიერების დონისა და ინფორმირებულობის გაუმჯობესების აუცილებლობა;

- ❖ ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული პრობლემების მოგვარებაში საზოგადოების ჩართულობის აუცილებლობა.

3. ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტში შემავალი მაღალმთიანი სოფლებიდან საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გამოტანის პრობლემა-სერვისის მიწოდების პრობლემა შესაბამისი ტიპის ნაგავმზიდი მანქანებისა და კონტეინერების საჭირო რაოდენობის არქონის გამო;
- ❖ მოსახლეობიდან დასუფთავების გადასახადის ამოღების პრობლემა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა გარემოს დაბინძურებაზე სანქციების (ჯარიმები) კანონალსრულებასთან დაკავშირებით;
- ❖ ბიზნეს სექტორის ნარჩენების მართვაში მონაწილეობის საუკეთესო საერთაშორისო გამოცდილება, საქართველოში დანერგვის შესაძლებლობები;
- ❖ ადგილობრივი მოსახლეობისა და ბიზნესის წარმომადგენლების ინფორმირებულობისა და ცნობიერების არასაკმარისი დონე ნარჩენების მართვის საკითხებზე;

4. ზესტაფონის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტში სოფლებიდან საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გამოტანის პრობლემა;
- ❖ გარემოს ნარჩენებით დაბინძურების შემთხვევაში სანქციების/ჯარიმების კანონალსრულებასთან დაკავშირებული პრობლემები;

- ❖ ისტორიული და ახალი სამრეწველო ნარჩენებით გარემოს დაბინძურების პრობლემა
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა:
 - ბიდეგრადირებადი ნარჩენების საოჯახო პირობებში კომპოსტირების მეთოდის შესახებ;
 - მოქმედი კანონმდებლობის შესახებ-ადგილობრივი თვითმმართველობის საკუთარი პასუხისმგებლობა ახალი, რეგიონული ნაგავსაყრელის აშენების შემდეგ;
 - ნარჩენების მართვის სექტორში დონორი ორგანიზაციებისა და საფინანსო ინსტიტუტების შესახებ;
- ❖ ნარჩენების სეპარაციის სისტემის არ არსებობა მუნიციპალიტეტში.
- ❖ ადგილობრივი და ცენტრალური საინფორმაციო საშუალებებით ნარჩენების მართვის საკითხების გაშუქების აუცილებლობა;
- ❖ მოსახლეობის ცნობიერების დონისა და ინფორმირებულობის გაუმჯობესების აუცილებლობა ნარჩენების მართვის საკითხებზე;

5. ხონის მუნიციპალიტეტი

- ❖ აუცილებელია მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების მიზნით შესაბამისი რაოდენობის კონტეინერებისა და ნაგავმზიდი მანქანებით მუნიციპალიტეტის აღჭურვა;
- ❖ სერვისის არასათანადო დონე-სოფლების ნაწილში ნარჩენების შეგროვება/გატანა რა ხორციელდება;
- ❖ მოქმედი კანონმდებლობისა და სტრატეგიული დოკუმენტების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ნარჩენების სექტორში საერთაშორისო დაფინანსების წყაროების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;

- ❖ საკანონმდებლო მოთხოვნების (ჯარიმების) აღსრულების აუცილებლობა-ნარჩენების დაყრასთან დაკავშირებით;
- ❖ ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმოების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა.
- ❖ ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების ჩატარების აუცილებლობა მოსახლეობისა და მას-მედიის აქტიური მონაწილეობით.

6. სამტრედიის მუნიციპალიტეტი

- ❖ სოფლებში სპონტანური ნაგავსაყრელების არსებობა;
- ❖ ნარჩენების მართვის არსებული სისტემის ნაკლოვანებები: მწარმოებლის გაფართოებული პასუხისმგებლობის საკანონმდებლო მოთხოვნების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ კერძო სექტორის ჩართულობასთან დაკავშირებული პრობლემები და ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ნარჩენების წყაროსთან სეპარაციის დაწყების აუცილებლობა და შესაბამისი ხარჯ-სარგებლის განსაზღვრა;
- ❖ ნარჩენების სერვისის ტარიფის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა: მაგალითად, სეპარირებული მუნიციპალური ნარჩენების ნაგავსაყრელზე გატანის შემთხვევაში „ჭიშკრის გადასახადის“ დაანგარიშება და ა.შ.
- ❖ ნარჩენების მართვის საკითხებში მოსახლეობის ფართო მასების ცნობიერების ამაღლების აუცილებლობა;
- ❖ მოსახლეობისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების ჩართულობა უზრუნველყოფა ნარჩენების მართვის მუნიციპალური 5 წლიანი გეგმის შემუშავებაში, განხილვასა და მიღებაში.

7. ბაღდათის მუნიციპალიტეტი

- ❖ სოფლებში დასუფთავების სერვისის მინოდებასთან დაკავშირებული პრობლემები-ტექნიკისა და კონტეინერების ნაკლებობა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გადამამუშავებელი საუკეთესო ტექნოლოგიების/საერთაშორისო გამოცდილების შესახებ;
- ❖ ადგილობრივი თვითმართელობის წარმომადგენლების შესაძლებლობების გაძლიერების აუცილებლობა - ნარჩენებით გარემოს დაბინძურების შემთხვევაში სანქციების აღსრულებასთან დაკავშირებით;
- ❖ მდინარეების დაბინძურების პრობლემა საკანალიზაციო წყლებით.
- ❖ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობაში ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების დაყრასთან დაკავშირებით სანქციების შესახებ,
- ❖ საინფორმაციო კამპანიებისა დასუფთავების აქციების ორგანიზების აუცილებლობა;

8. ვანის მუნიციპალიტეტი

- ❖ ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების სისტემის დანერგვის აუცილებლობა;
- ❖ სოფლებში სპონტანური ნაგავსაყრელების არსებობა;
- ❖ ნარჩენების მართვის არსებული სისტემის ნაკლოვანებები: კერძო სექტორის ჩართულობასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ ადგილობრივ დონეზე ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ინფორმაციის ნაკლებობა;

- ❖ სპონტანური ნაგავსაყრელების არსებობა მუნიციპალიტეტში.
- ❖ ნარჩენების მართვის საკითხებში მოსახლეობის ფართო მასების ინფორმირებულობისა ჩართულობის აუცილებლობა, ასევე არსამტავრობო სექტორის მონაწილეობის აუცილებლობა ნარჩენების მართვის მუნიციპალური 5 წლიანი გეგმის განხილვასა და მიღებაში.

9. თერჯოლის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტში სპონტანური ნაგავსაყრელების არსებობა;
- ❖ ნარჩენების მართვის არსებული სისტემის ნაკლოვანებები;
- ❖ „მწარმოებლის გაფართოებული პასუხისმგებლობის შესახებ“ საკანონმდებლო მოთხოვნების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ კერძო სექტორის ნარჩენების მართვაში ჩართულობასთან დაკავშირებული პრობლემები და ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ნარჩენების წყაროსთან სეპარაციის დაწყების აუცილებლობა და შესაბამისი ხარჯ-სარგებლის განსაზღვრა;
- ❖ სახიფათო მუნიციპალური ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმოების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ახალი, რეგიონული ნაგავსაყრელის აშენების შემთხვევაში მუნიციპალიტეტის ნარჩენების ნაგავსაყრელზე განთავსების პირობების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა.

- ❖ ნარჩენების მართვის საკითხებში მოსახლეობის ცნობიერების არსაკმარისი დონე;
- ❖ არასამთავრობო ორგანიზაციების ჩართულობის აუცილებლობა ნარჩენების მართვის მუნიციპალური 5 წლიანი გეგმის შემუშავებაში

10. ტყიბულის მუნიციპალიტეტი

- ❖ საყოფაცხოვრებო და სამრეწველო ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ მუნიციპალიტეტი ნაგავმზიდმანქანების მოძველებული ავტოფარეხი და მანქანების განახლების აუცილებლობა;
- ❖ დასუფთავების სერვისის ტარიფის გაანგარიშებისა და გადასახადების ამოღების პრობლემა;
- ❖ ნარჩენების სეპარაციის სისტემის არ არსებობა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების სეპარირების შემთხვევაში მათი რეალიზაციის შესახებ;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების მართვის სექტორში დონორი ორგანიზაციებისა და საფინანსო ინსტიტუტების შესახებ;
- ❖ საინფორმაციო საშუალებებით ნარჩენების მართვის საკითხებზე სიუჟეტების ნაკლებობა; მოსახლეობის ცნობიერებისა და ინფორმირებულობის არსაკმარისი დონე;

11. ჭიათურის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მაღალმთიან სოფლებში სერვისის მიწოდებასთან დაკავშირებული პრობლემები (შესაბამისი ტექნიკის საჭიროება);

- ❖ სერვისზე გადასახადების გადახდისუნარიანობის დაბალი დონე, მოსახლეობის სიმცირე;
- ❖ მუნიციპალიტეტში ნარჩენების მართვის სისტემის გასაუმჯობესებლად მოპოვების დაფინანსების შესაძლებლობების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ბიოგაზის (ნაკელიდან) მიღების პოტენციალის გამოყენების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვის საკითხებში მოსახლეობის ჩართულობის და ინფორმირებულობისა აუცილებლობა;
- ❖ საინფორმაციო კამპანიებისა და დასუფთავების აქციების ჩატარების მნიშვნელობა.

12. საჩხერის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტში საყოფაცხოვრებო ნარჩენების წყაროზე სეპარაციის სისტემის არ არსებობა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებელი სახელმწიფო უწყებებისა და მათი უფლებამოვალეობების შესახებ;
- ❖ ტარიფის დაანგარიშებისა და მიწოდებულ სერვისზე მოსახლეობისგან გადასახადის ამოღების პრობლემა;
- ❖ ნარჩენების გადამამუშავებელი ქვეყანაში მოქმედი საწარმოების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ წყაროზე სეპარაციის სისტემის დანერგვის აუცილებლობა
- ❖ ნარჩენების მართვის საკითხებთან დაკავშირებით მოსახლეობაში ცნობიერების არასაკმარისი დონე ;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვის სისტემის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო და-

ფინანსების წყაროების შესახებ (გრანტების მოპოვების შესაძლებლობები) არასამთავრობო სექტორისათვის;

VI რატა-ლენტიისა და ქვემო სვანეთის რაიონი

1. ლენტეხის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტის სტრუქტურულ ქვედანაყოფებში არ არის გარემოს დაცვის / დაბინძურების მაკონტროლებელი სამსახური მაგალითად, ზედამხედველობის, რაც ქმნის კანონალსრულების პრობლემებს.
- ❖ ცანაში არსებული დარიშხანის შემცველი საწარმო ნარჩენების პრობლემა;
- ❖ მდინარე ცხენისწყლის წყლის ხარისხის პრობლემა- შესაძლო დაბინძურება დარიშხანის შემცველი საწარმო ნარჩენებით;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების მართვის სექტორში დონორი ორგანიზაციებისა და საფინანსო ინსტიტუტების შესახებ;
- ❖ ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელების მშენებლობის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა. კერძოდ რა იქნება იმერეთის რეგიონულ ნაგავსაყრელზე ლენტეხის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების განთავსების ხარჯ-ეფექტური გადაწყვეტილება;
- ❖ მუნიციპალიტეტის შესაძლებლობის გაძლიერების აუცილებლობა პროექტების შემუშავებასა და მართვაში;
- ❖ ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმოების (მაგალითად, პლასტიკის, ქალაღდის მინის გადამამუშავებელი) საკონტაქტო ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ მუნიციპალიტეტში ნარჩენების წყაროზე სეპარაციის სისტემის დანერგვისა და მოსახლეობის ცნობიერე-

ბის დონისა და ინფორმირებულობის გაუმჯობესების აუცილებლობა;

- ❖ ტურისტებისათვის ისევე, როგორც მოსახლეობისათვის ნარჩენების განთავსების (კონტეინერების) ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის აუცილებლობა

2. ცაგერის მუნიციპალიტეტი

- ❖ სამშენებლო ნარჩენების განთავსებასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ მუნიციპალიტეტში საყოფაცხოვრებო ნარჩენების სერვისის ტარიფის დაანგარიშების ეფექტიანი მეთოდოლოგიის არქონის პრობლემა, სერვისის მიწოდების პრობლემა და გადასახადის გადახდის უნარიანობის დაბალი დონე სოფლებში;
- ❖ ნარჩენების მართვის სიტემის გაუმჯობესების აუცილებლობა (ნარჩენების შეგროვების სიხშირე);
- ❖ წყაროზე ნარჩენების სეპარაციის დანერგვის აუცილებლობა;
- ❖ მდინარე ცხენისწყლის წყლის ხარისხის პრობლემა- შესაძლო დაბინძურება დარიშხანის ნარჩენებით;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა დაგეგმილი ახალი, იმერეთის რეგიონული ნაგავსაყრელის შესახებ და შესაძლებელი გადანაცვეტილება ცაგერის მუნიციპალიტეტის საყოფაცხოვრებო ნარჩენების განთავსების თაობაზე;
- ❖ კომუნიკაციის ნაკლებობა ცენტრალურ და ადგილობრივ ხელისფლებას შორის ნარჩენების მართვის საკითხებზე.
- ❖ სურსათის უვნებლობისა (მაღაზიებში არსებული პროდუქტის ხარისხის) და ცხოველური ნარჩენების (ხორცი, საქონლის ნარჩენების) განთავსების პრობლემები,

- ❖ ნარჩენების მართვის საკითხებში ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირებულობისა და ცნობიერების არასაკმარისი დონე.
- ❖ კომუნიკაციის ნაკლებობა ცენტრალურ და ადგილობრივ ხელისუფლებასა და მოსახლეობას შორის ნარჩენების მართვის საკითხებზე.

3. ონის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტის მაღალმთიან სოფლებში დასუფთავების სერვისის მიწოდებასთან დაკავშირებული პრობლემები შესაბამისი ტექნიკისა და კონტეინერების არქონის გამო;
- ❖ მოსახლეობის დასუფთავების სერვისზე გადახდის უნარიანობის დაბალი დონე;
- ❖ მთის მოსახლეობისათვის განვითარების სტრატეგიის, კანონმდებლობის შემუშავების აუცილებლობა;
- ❖ სახერხებში არსებული ნარჩენების (ნახერხი) მართვასთან დაკავშირებული პრობლემები (მუნიციპალიტეტში ოფიციალური განთავსების ადგილის არ არსებობა, სანქციები);
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გადამამუშავებელი საუკეთესო ტექნოლოგიების/ საერთაშორისო გამოცდილების შესახებ;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა დაგეგმილი იმერეთის რეგიონული ნაგავსაყრელის შესახებ;
- ❖ ადგილობრივი თვითმართველობის წარმომადგენლების შესაძლებლობების გაძლიერების აუცილებლობა - პროექტების დაწერისა და მართვის უნარ-ჩვევები;
- ❖ სამშენებლო ნარჩენების განთავსების პრობლემა

- ❖ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობაში ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების დაყრასთან დაკავშირებით სანქციების შესახებ;
- ❖ საინფორმაციო კამპანიების ორგანიზების აუცილებლობა.

4. ამბროლაურის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მაღალმთიან სოფლებში სერვისის მიწოდებასთან დაკავშირებული პრობლემები (შესაბამისი ტექნიკის საჭიროება);
- ❖ მუნიციპალიტეტში სეპარაციის სისტემის არქონასთან დაკავშირებული პრობლემები (ნარჩენების ღია წვის შემთხვევები მოსახლეობის მიერ, ადმინისტრაციულ ცენტრში საქონლის გადაადგილებისა და გარემოს დაბინძურების პრობლემები)
- ❖ სერვისზე გადასახადების გადახდისუნარიანობის დაბალი დონე, მოსახლეობის სიმცირე;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა დაგეგმილი იმერეთის რეგიონული ნაგავსაყრელის შესახებ და რაჭა-ლეჩხუმ-ქვემო სვანეთის რეგიონში საყოფაცხოვრებო ნარჩენების
- ❖ სატრანსფერო სადგურების მშენებლობის შესახებ;
- ❖ მუნიციპალიტეტში ნარჩენების მართვის სისტემის გასაუმჯობესებლად მოპოვების დაფინანსების შესაძლებლობების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა მუნიციპალიტეტში არსებული დარიშხანის შემცველი საწარმოო ნარჩენების უსაფრთხოდ განთავსების მიზნით დაგეგმილი ღონისძიებების შესახებ;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა თანამედროვე ნარჩენების გადამამუშავებელი ტექნოლოგიების შესახებ

- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვის საკითხებში მოსახლეობის ჩართულობის და ინფორმირებულობის აუცილებლობა;
- ❖ საინფორმაციო კამპანიების ჩატარების აუცილებლობა, განსაკუთრებით საკურორტო სეზონის დროს (ზაფხულში)

VII გურიის რეგიონი

1. ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი

- ❖ გარემოს ნარჩენებით დაბინძურებისათვის კანონით განსაზღვრული სანქციების აღსრულების პრობლემა;
- ❖ დასუფთავების სერვისის მოსაკრებლების გადახდის პრობლემა ფიზიკური პირების მხრიდან;
- ❖ ზედამხედველობის სამსახურის შეზღუდული რესურსები (ადამიანური და ტექნიკური) კანონალსრულებასთან დაკავშირებით (ჯარიმები დანაგვიანებაზე);
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა:
 - გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის კანონისა და ნებართვის მისაღებად კანონით გათვალისწინებული პროცედურების შესახებ;
 - ნარჩენების გადამამუშავებელი მოქმედი საწარმოების შესახებ. მაგალითად, აკუმულატორებიდან ტყვიის ამოღება;
 - ნარჩენების გადამამუშავების თანამედროვე ტექნოლოგიების შესახებ.
- ❖ დასუფთავების აქციების ხშირად ორგანიზების აუცილებლობა;
- ❖ ქვეყანაში ნარჩენების მართვის სექტორში მიმდინარე პროცესების/ცვლილებების შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის აუცილებლობა;

2. ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტში ნაგავმზიდი მანქანების და კონტეინერების არასაკმარისი რაოდენობა;
- ❖ მოსახლეობის ინფორმირებულობის არასაკმარისი დონე ნარჩენების მართვის საკითხებში კანონის მოთხოვნების შესახებ;
- ❖ გარემოს დაბინძურებაზე სანქციებისა და კანონალსრულებაზე პასუხისმგებელი უწყების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენებით;
- ❖ საბურავების მართვის პრობლემა;
- ❖ ბალის ნარჩენების მართვის პრობლემა, ჯარიმები ფოთლების ღია წესით დაწვაზე;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების მართვის სექტორში დონორი ორგანიზაციებისა და საფინანსო ინსტიტუტების შესახებ;
- ❖ საინფორმაციო კამპანიების მეშვეობით მოსახლეობის ცნობიერების დონისა და ინფორმირებულობის გაუმჯობესების აუცილებლობა;
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული პრობლემების მოგვარებაში საზოგადოების აქტიური ჩართულობის აუცილებლობა.

3. ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტი

- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის საყოფაცხოვრებო ნარჩენების განთავსების სავარაუდო ადგილის/ტერიტორიის შესახებ 2018-20 წლისათვის.
- ❖ ქვეყანაში დაგეგმილი რეგიონული ნაგავსაყრელის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა.

- ❖ მუნიციპალიტეტში საყოფაცხოვრებო ნარჩენების ღია წვის შემთხვევები;
- ❖ კანონალსრულებასთან დაკავშირებული პრობლემები -სანქციები ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებაზე.
- ❖ ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმოების, მათ შორის კომპოსტირების საწარმოს შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა.
- ❖ მუნიციპალიტეტის თანამშრომლების შესაძლებლობების გაძლიერების აუცილებლობა მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავებისათვის;
- ❖ არასაკმარისი ნაგავმზიდებისა და კონტეინერების რაოდენობა.
- ❖ ადგილობრივი მოსახლეობის ყველა ფენის ჩართულობით საინფორმაციო კამპანიების ჩატარების აუცილებლობა.

VIII აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკა

1. ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერია

- ❖ ზედამხედველობის სამსახურის მიერ გარემოს ნარჩენებით დაბინძურებისათვის კანონით განსაზღვრული სანქციების აღსრულების პრობლემა;
- ❖ სამშენებლო და საყოფაცხოვრებო ნარჩენებით გარემოს დაბინძურების პრობლემა, სპონტანური ნაგავსაყრელები;
- ❖ კანონალსრულებასთან დაკავშირებით (ჯარიმები და-ნაგვიანებაზე) არსებული პრობლემები, მოსახლეობაში ინფორმაციისა და ცნობიერების არსაკმარისი დონე;
- ❖ ტარიფების დაანგარიშების ეფექტიანი მეთოდის გამოყენების აუცილებლობა;
- ❖ წყაროზე ნარჩენების სეპარაციის წახალისების მექანიზმების დანერგვის საჭიროება

- ❖ მოსახლეობის სოციალურად დაუცველი ფენისათვის დასუფთავების სერვისის გადასახადის შეღავათების შემოღების საჭიროება;
- ❖ ნარჩენების მართვის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის მიზნები და ამოცანები, ნარჩენების სექტორში მიმდინარე პროცესების/ცვლილებების შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის აუცილებლობა;
- ❖ მოსახლეობის ცნობიერების არასაკმარისი დონე ნარჩენების მართვის საკითხებში.
- ❖ მოსახლეობის ჩართულობით დასუფთავების აქციების ხშირად ორგანიზების აუცილებლობა;

2. ქობულეთის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტში მოქმედ ფერმებთან დასუფთავების სერვისის მიწოდების და შესაბამისად გადასახადის გადახდის პრობლემა, კონტრაქტებს არ აფორმებენ;
- ❖ წყაროზე საყოფაცხოვრებო ნარჩენების სეპარაციის დანერგვის აუცილებლობა;
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გადამამუშავებელი მოქმედი საწარმოების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ცეცხლსაფრთხოში ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელის მშენებლობასთან დაკავშირებით ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ორგანული ნარჩენების კომპოსტირების პრაქტიკის არ არსებობა, ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ არსებული ნაგავსაყრელის სავალალო მდგომარეობა;
- ❖ სპონტანური, არაკონტროლირებადი ნაგავსაყრელები არსებობა მუნიციპალიტეტში.
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების გადამამუშავებელი თანამედროვე ტექნოლოგიების შესახებ.

- ❖ მოსახლეობის ცნობიერებისა და ინფორმირებულობის არასაკმარისი დონე - სტიქიური ნაგავსაყრელების დასახლებულ პუნქტებთან;
- ❖ მოსახლეობის ნაკლები ჩართულობა (ინფორმაციის ნაკლებობა) ნარჩენების მართვის დაკავშირებით გად-
ანყვეტილებების მიღების პროცესში.
- ❖ სისტემის გაუმჯობესებისათვის დაფინანსების შესაძლო წყაროს შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;

3. ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტი

- ❖ სოფლისათვის დასუფთავების სერვისის მიწოდების პრობლემა, კონტეინერების და ნაგავშიდი მანქანების არასაკმარისი რაოდენობა;
- ❖ გარემოს დაბინძურება არამართო ადგილობრივი მაცხოვრებლების, არამედ დამსვენებლების მიერ (ტურისტები);
- ❖ გარემო დაბინძურებაზე სანქციების კანონალსრულების პრობლემა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების ღია წესით წვის უარყოფითი ზემოქმედების შესახებ (პლასტიკის, საბურავების წვა)
- ❖ საყოფაცხოვრებო ელექტონული და ელექტრო საქონელის ნარჩენების მართვის პრობლემა;
- ❖ ნარჩენების გადამამუშავებელი მოქმედი საწარმოების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ მოსახლეობის და დამსვენებლების ცნობიერებისა და ინფორმირებულობის არასაკმარისი დონე;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების მართვის სისტემის გაუმჯობესებისათვის დაფინანსების შესაძლო წყაროს შესახებ;

4. შუახვევის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მაღალმთიანი სოფლებისათვის დასუფთავების სერვისის მიწოდების პრობლემა;
- ❖ მოსახლეობის გადახდისუნარიანობის დაბალი დონე მიწოდებულ სერვისზე;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა კანონმდებლობის შესახებ
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების რაოდენობის გამოთვლის მეთოდოლოგიის შესახებ, როგორ არის გამოანგარიშებული ტარიფის ოდენობა. ნარჩენების რაოდენობრივ აღრიცხვასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გადამამუშავებელი ტექნოლოგიებისა და მოქმედი საწარმოების შესახებ (მაგალითად, პლასტმასი);
- ❖ ნარჩენების ეპარაციის დანერგვის აუცილებლობა (მაკულატურა, პლასტიკი)
- ❖ მოსახლეობაში ინფორმაციის ნაკლებობა დასუფთავების სერვისის ტარიფებისა და ნარჩენების დაყრასთან დაკავშირები საკანონმდებლო მოთხოვნების შესახებ;

5. ქედის მუნიციპალიტეტი

- ❖ ქედას მუნიციპალიტეტში სოფლებში დასუფთავების სერვისის მიწოდების პრობლემა კონტეინერების არსაკმარისი რაოდენობა, მუნიციპალიტეტს თავისი მხოლოდ ერთი ნაგავმზიდი მანქანა ყავს;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა გადამამუშავებელი საწარმოების შესახებ
- ❖ ნარჩენების გადამამუშავებელი ტექნოლოგიების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;

- ❖ მუნიციპალიტეტში არსებული სპონტანური/სტიქიური ნაგავსაყრელების არსებობის პრობლემა;
- ❖ მოქმედი კანონმდებლობისა და კანონალსრულებაზე პასუხისმგებელი უწყებების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ მოსახლეობის ცნობიერების დონისა და ინფორმირებულობის გაუმჯობესების აუცილებლობა ნარჩენების მართვის საკითხებზე;

6. ხულოს მუნიციპალიტეტი

- ❖ „ორქისის“ ვებ-გვერდზე ნარჩენების გადამამუშავებელი მოქმედი საწარმოების შესახებ ინფორმაციის განთავსება.
- ❖ საინფორმაციო კამპანიების ჩატარება ნარჩენების მართვის საკითხებზე მოსახლეობის ფართო ფენებისათვის და მათი აქტიური მონაწილეობით დასუფთავების აქციების ორგანიზება/ჩატარება;
- ❖ „ორქისის“ ვებ-გვერდზე დონორი ორგანიზაციების შესახებ ინფორმაციის განთავსება;
- ❖ თემატური სემინარი გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს შესაბამისი უწყებასთან (გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი) ერთად.
- ❖ „ორქისის“ ვებ-გვერდზე განთავსდეს ქართველი ბიოგაზის რეაქტორების მწარმოებელი კომპანიების საკონტაქტო ინფორმაცია
- ❖ საინფორმაციო კამპანიების ჩატარება დაგეგმილია პროექტის განმახორციელებელი არასამთავრობო ორგანიზაციის „საქართველოს მწვანეების მიერ.

IX სამეგრელო-ჯემო სვანეთის რეგიონი

1. ფოთის მუნიციპალიტეტის მერია

- ❖ ნარჩენების სეპარაციის დანერგვასთან დაკავშირებული საკითხები, სამთავრობო მხარდაჭერის აუცილებლობა;
- ❖ მუნიციპალიტეტში არსებული ნაგავმზიდი მანქანების მოძველებული ავტოფარეხი;
- ❖ გარემოს ნარჩენებით დაბინძურების შემთხვევაში ადმინისტრაციულ-სამართალდარღვევათა კოდექსის შესაბამისი მუხლების კანონალსრულებასთან დაკავშირებით პრობლემები;
- ❖ ნარჩენების შეგროვება-გატანის სერვისის ტარიფის დაანგარიშებისა და გადასახადების ამოღების პრობლემები.
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა სახიფათო და სამედიცინო ნარჩენების მართვის საკითხებზე;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების გადამამუშავებელი ტექნოლოგიებისა და მოქმედი გადამამუშავებელი საწარმოების შესახებ;
- ❖ საინფორმაციო კამპანიების ჩატარების აუცილებლობა მოსახლეობის ფართო მასების ცნობიერების ამაღლების მიზნით;
- ❖ ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავების აუცილებლობა და აარასამთავრობო ორგანიზაციებისა და მოსახლეობის ჩართულობის უზრუნველყოფა.

2. ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტში საყოფაცხოვრებო ნარჩენების წყაროზე სეპარაციის სისტემის არ არსებობა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების მართვის მარეგულირებელი კანონმდებლობის საკითხებზე (პასუხისმგებელი უწყებები და მათი უფლება-მოვალეობები);

- ❖ მიწოდებულ სერვისზე მოსახლეობისგან გადასახადის ამოღების პრობლემა, გადახდისუნარიანობის დაბალი დონე;
- ❖ მუნიციპალიტეტში ნარჩენების კონტეინერების არასაკმარისი რაოდენობა და შესაბამისად დასუფთავების სერვისის მიწოდების პრობლემა;
- ❖ ბიოგაზის რეაქტორის მწარმოებელი საწარმოების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელის შესახებ;
- ❖ ეროვნული ნარჩენების მართვის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა.
- ❖ საინფორმაციო კამპანიების ჩატარების აუცილებლობა, მოსახლეობაში ცნობიერების ამაღლების მიზნით, ნარჩენების მართვის საკითხებზე;
- ❖ არასამთავრობო სექტორისათვის ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების მართვის სისტემის გაუმჯობესებისათვის დონორების, გრანტების მოპოვების შესაძლებლობების შესახებ;

3. თვითმართველი ქალაქი - ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის მერია

- ❖ ნარჩენების გადამუშავების თანამედროვე ტექნოლოგიებისა და მათი საქართველოში დანერგვის შესაძლებლობების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების მართვის მარეგულირებელი პასუხისმგებელი უწყებები და მათი უფლება-მოვალეობების შესახებ;
- ❖ მიწოდებულ სერვისზე მოსახლეობისგან გადასახადის ამოღების პრობლემა, გადახდისუნარიანობის დაბალი დონე;

- ❖ ორგანული ნარჩენების ენერგორესურსად გამოყენების შესაძლებლობების/ტექნოლოგიების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ნარჩენების გადამამუშავებელი მოქმედი საწარმოების საკონტაქტო ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ დასუფტავების სერვისის გადასახადის დაანგარიშებასთან დაკავშირებული პრობლემები, შესაბამისი მეთოდოლოგიის არ არსებობა;
- ❖ საინფორმაციო კამპანიების ჩატარების აუცილებლობა, მოსახლეობაში ცნობიერების ამაღლების მიზნით, ნარჩენების მართვის საკითხებზე;
- ❖ არასამთავრობო სექტორისათვის ინფორმაციის ნაკლებობა საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვის სისტემის გაუმჯობესებისათვის შესაძლო დაფინანსების წყაროების შესახებ (გრანტების მოპოვების შესაძლებლობები);
- ❖ მუნიციპალიტეტში საყოფაცხოვრებო ნარჩენების წყაროზე სეპარაციის სისტემის დანერგვის აუცილებლობა

4. სენაკის მუნიციპალიტეტი

- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ასოცირების შეთანხმების ფარგლებში საქართველოს ვალდებულებების შესახებ ნარჩენების მართვის სექტორში;
- ❖ მუნიციპალიტეტში ნარჩენების სეპარაციის პილოტური პროექტის დაწყებულია (პლასტიკის ბოთლების შეგროვება) საჭიროა დამატებითი ფინანსური რესურსები ნარჩენების სხვა ფრაქციების შეგროვების ორგანიზებისათვის;
- ❖ მუნიციპალიტეტში არსებული მოძველებული ნაგავმზიდი მანქანები და სერვისის განხორციელებასთან დაკავშირებული პრობლემები;

- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ახალი რეგიონული ნაგავ-საყრელების მშენებლობის ხარჯებთან და კანონმდებლობით მოთხოვნილი დოკუმენტაციის შესახებ;
- ❖ ადმინისტრაციულ-სამართალდარღვევათა კოდექსის ნარჩენებით გარემოს დაბინძურების შესაბამისი მუხლების კანონალსრულებასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ სერვისის ტარიფის გაანგარიშებისა და გადასახადების ამოღებასთან დაკავშირებული პრობლემები.
- ❖ სახიფათო საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვის პრობლემა
- ❖ სფეციფიური, აზბესტის ნარჩენების მართვის პრობლემა ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული მუნიციპალიტეტის შესაბამისი სამსახურებისა და მოსახლეობისათვის საინფორმაციო კამპანიების ორგანიზების აუცილებლობა;
- ❖ ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული პრობლემებისა და მათი მოგვარების გზების შესახებ ადგილობრივი და ცენტრალური მასშტაბის საშუალებებით ხშირად გაშუქების აუცილებლობა.

5. ხობის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტის სოფლებში, ნარჩენების შეგროვებასთან დაკავშირებით, სერვისის მიწოდების პრობლემა არასაკმარისი და მოძველებული ნაგავმზიდი მანქანებისა და ნაგვის კონტეინერების გამო;
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გადამამუშავებელი ტექნოლოგიების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ გარემოს ნარჩენებით დაბინძურების შემთხვევაში ადმინისტრაციულ-სამართალდარღვევათა კოდექსის შეს-

აბამისი სანქციების კანონალსრულებასთან დაკავშირებით პრობლემები;

- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ბიოგაზის (ნაკელიდან) მიღების პოტენციალის გამოყენების შესახებ
- ❖ მოსახლეობის ცნობიერების არასაკმარისი დონე ნარჩენების მართვის საკითხებში;
- ❖ დასუფთავების აქციების ორგანიზება და საინფორმაციო კამპანიების ჩატარების აუცილებლობა;

6. აბაშის მუნიციპალიტეტი

- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმოების შესახებ, მუნიციპალიტეტში ნარჩენების მართვის სისტემის გაუმჯობესების აუცილებლობა, საყოფაცხოვრებო სახიფათო ნარჩენების უსაფრთხოდ მართვის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ ნარჩენების სეპარაციის დანერგვის აუცილებლობა (მუნიციპალიტეტშიმხოლოდ მუყაოს ყუთების შეგროვება მიმდინარეობს ფრაგმენტულად);
- ❖ ნარჩენების წვის შემთხვევები და შესაბამისი სანქციებთან დაკავშირებული კანონალსრულების პრობლემები;
- ❖ გარემოს ნარჩენებით დაბინძურების შემთხვევაში ჯარიმებთან დაკავშირებით კანონალსრულების პრობლემები (მხოლოდ პატრული მიერ ხდება დაჯარიმება) სანქციების გატარების ეფექტიანი სიტემის შემუშავებისა და გატარების აუცილებლობა.
- ❖ დასუფთავების სერვის მიწოდებასა და მოსახურეობის გადსახადთან დაკავშირებული პრობლემები (პატარა მაღაზიები სხვის კონტეინერში ყრიან თავის ნარჩენებს)

- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მდგრადი მართვის შესახებ მოსახლეობის ცნობიერების არასაკმარისი დონე;
- ❖ საინფორმაციო კამპანიების ორგანიზების აუცილებლობა.

7. მარტვილის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტში ინერტული/ სამშენებლო ნარჩენების მართვის და არსებული ნაგავსაყრელზე დიდი მოცულობის ნარჩენების განთავსების პრობლემა;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების მართვის სისტემის გაუმჯობესების მიზნით გრანტების მიღების შესაძლებლობის შესახებ;
- ❖ დასუფთავების სერვისის ტარიფის შემუშავების ეფექტიანი მეთოდოლოგიის დანერგვის საჭიროება;
- ❖ მდინარე აბაშის დაბინძურების პრობლემა ნარჩენებით;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელების მშენებლობის ხარჯებთან და კანონმდებლობით მოთხოვნილი დოკუმენტაციის შესახებ;
- ❖ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების სეპარაციისა და რეციკლირების (შუშა, პლასტმასი) პრობლემები;
- ❖ ნაგავსაყრელზე ნარჩენების განთავსების სერვისის ტარიფის (იურიდიულ პირებისა და ფიზიკური პირების) გაანგარიშების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა.
- ❖ ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებისათვის ჯარიმების კანონალსრულების მექანიზმების შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ მუნიციპალიტეტში ნარჩენების მართვის პრობლემები მოძველებული ნაგავმზიდებისა და არსაკმარისი რაოდენობის კონტეინერების გამო.

8. ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტი

- ❖ მუნიციპალიტეტში ნაგავმზიდი მანქანების და კონტეინერების არასაკმარისი რაოდენობა;
- ❖ კანონალსრულებასთან-ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებაზე ჯარიმების გადახდა-დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების გადამუშავების ახალი ტექნოლოგიებისა და მათი საქართველოში დანერგვის შესაძლებლობების შესახებ;
- ❖ ნაგავსაყრელების მართვის საერთაშორისო გამოცდილება;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ნარჩენების გადამამუშავებელ საწარმოების, მათ შორის ინსინერატორების მშენებლობა/ოპერირებისათვის კანონმდებლობით გათვალისწინებული პროცედურების შესახებ;
- ❖ მუნიციპალიტეტში მანანნალა ძაღლების პრობლემა: იკვებებიან ნარჩენებით და წარმოადგენენ ინფექციების პოტენციურ გამავრცელებლებს.
- ❖ არაკონტროლირებადი ნაგავსაყრელების არსებობა მუნიციპალიტეტში
- ❖ არასაკმარისი საინფორმაციო კამპანიები ნარჩენების მართვის საკითხებზე და შესაბამისად მოსახლეობის ცნობიერების დონისა და ინფორმირებულობის გაუმჯობესების აუცილებლობა;
- ❖ საზოგადოების ჩართულობის უზრუნველყოფა ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული პრობლემების მოგვარებაში.

9. წალენჯიხის მუნიციპალიტეტი

- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა საყოფაცხოვრებო ნარჩენებში სახიფათო მუნიციპალური ნარჩენების არსებობასთან დაკავშირებული რისკების შესახებ (პამპერსები, ვადაგ-ასული წამლები);
- ❖ პრობლემას წარმოადგენს სახიფათო ნარჩენების უსაფრთხოდ მართვისათვის სისტემის არ არსებობა;
- ❖ ინფორმაციისა და შესაბამისი ადამიანური რესურსების ნაკლებობა მუნიციპალიტეტში; ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებისათვის ჯარიმების კანონალსრულების მექანიზმების შესახებ
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ახალი ნაგავსაყრელების შესახებ: თანამედროვე მიდგომები და ახალი ტექნოლოგიების დანერგვის პერსპექტივები საქართველოში;
- ❖ ნარჩენების გადამამუშავებელ საწარმოებზე ინფორმაციის ნაკლებობა;
- ❖ მუნიციპალიტეტში საყოფაცხოვრებო ნარჩენების სეპარირებულად შეგროვებისა და რეციკლირების (ქალაქი, პლასტიკი) პრობლემა;
- ❖ კომპოსტის მომზადების შესახებ მეთოდოლოგიის ხელმისაწვდომობის პრობლემა;
- ❖ საზოგადოების ცნობიერების არასაკმარისი დონე ნარჩენების მართვის საკითხებზე;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ფართო საზოგადოებისათვის გარემოს დაბინძურებაზე ჯარიმების შესახებ;

10. მესტიის მუნიციპალიტეტი

- ❖ მაღალმთიან სოფლებში სერვისის მინოდებასთან დაკავშირებული პრობლემები;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გადამამუშავებელი მოქმედი საწარმოების შესახებ;
- ❖ ინფორმაციის ნაკლებობა ქვეყანაში ნარჩენების შემცირების სტრატეგიული მიმართულებებისა და შემცირების შესაძლო მეთოდების შესახებ;
- ❖ ნარჩენების სერვისის ტარიფის გაანგარიშებასთან დაკავშირებული პრობლემები, შესაბამისი მეთოდის არ არსებობა;
- ❖ დაბინძურებაზე ჯარიმებთან დაკავშირებით კანონალსრულების აუცილებლობა;
- ❖ მუნიციპალიტეტის ზედამხედველობის სამსახურის შესაძლებლობების გაძლიერების საჭიროება ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით კანონალსრულების საკითხებში;
- ❖ ნაგავსაყრელის არ არსებობა და ნარჩენების მართვის აპრობირებული პრაქტიკის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა.

პროექტი „დავასუფთავოთ საქართველო“ (ფაზა III)
ხორციელდება შვედეთის მთავრობის
ფინანსური უზრუნველყოფით

